

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Decimus per congeriem. Capvt XVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

limus ex Cicero, fingit enim hoc inter coenam accidisse priuato. Eiusdem est illud in Catilinam. Serui me herele mei, si me isto pato metuerent, vt te metunt omnes tui, domum meam relinquendam putarem. Collatione exempli, quoties proposito velut simili exemplo efficiamus, vt id quod exaggeramus, aut proximum illi, aut par, aut maius etiam videatur; velut Cicero pro Cluentio, cum exposuisset Milesiam quandam à secundis hereditibus pro abortu pecuniam accepisse, quanto est, inquit, Opianicus in eadem iniuria, maior supplicio dignus; Siquidem illa cum suo corpori vim attulisset, se ipsam cruciavit: Hic autem idem illud effecit per alieni corporis cruciatum. In hoc genere non solum tota totis, sed etiam partes partibus comparentur, sicut hoc loco pro Milone. An vero vir amplissimus Scipio Tyberium Gracchum mediocriter labefactantem temp. priuatus interfecit, Catilinam orbem terrarum cedere atque incendio vastare molientem nos consules perferemus? hic & Catilina Graccho, & status Reip. orbis terrarum, & mediocris labefactatio cædi & incendijs & vastationi, & priuatus eorum fulibus comparatur. Quæ si quis dilatare velit, plenos per singula locos habeat.

Nonus per eleuationem gratium.

CAPVT XVII.

Est quoties res atrocissimas quasque in summam ipsi extulimus inuidiam, eleuamus consulto, quo grauiora videantur, quæ sequutura sunt. Quod genus est illud Ciceronis: Leuia sunt hæc in hoc reo. Metum virgarum nauarchus nobilissima ciuitatis precio redemit, humanum est. Atrocissimum quiddam expectetur necesse est, cui hæc quæ sunt atrocita, comparata, humana atque vitata videantur.

Decimus per congeriem.

CAPVT XVIII.

Amplificamus & congerie verborum & sententiarum, idem significantium, quæ finitima est figura *συμπερίστασις*, de qua prius dictum est. Vtitur hac M. Tullius in actione pro Ligario. Quid enim tuus ille, Tubero, districtus in acie Pharfalica gladius agebat? Cuius latus ille mucro petebat? qui sensus grat

armorum tuorum? quæ tua mens? oculi, manus, ardor animi? quid cupiebas? quid optabas? Hic velut acruo creuit oratio. Idem fit inter omnes altius atque altius insurgentibus; vt in hoc exemplo: Aderat ianitor carceris, carnifex prætoris, mors terrorque sociorum, & ciuium Romanorum licitor Sextius.

Vndecimus per correctionem.

CAPVT XIX.

Amplificamus etiam quasi correctione quadam, vt Cicero in Verrem: Non enim furem sed raptorem, non adulterum, sed expugnatorem pudicitia, non sacrilegum, sed hostem sacrorum religionumque, non sicarium, sed crudelissimum carnificem ciuium sociorumque in vestrum iudicium adduximus.

Duodecimus per conglobatas definitiones.

CAPVT XX.

Tale est illud D. Chrysostomi, vbi eucem sic describit. Crux totius beatitudinis causa, discordia amputatio, pacis firmamentum, bonorum omnium copiosa largitio, salutis indicium. Sol iustitia, spes Christianorum, resurrectio mortuorum, caecorum Dux, claudorum baculus, consolatio pauperum, fratrum diuitum, euctio superborum, triumphus aduersus daemones, &c.

De istis definitionibus abunde dixi superius. Item ille amplificandi modus fit per epitheta & aduerbia.

De selectu locorum, & figurarum, ad amplificationem obiter monitum.

CAPVT XXI.

Atque ne tantum ad criminum, & maleficiorum amplificationes tradita ratio pertinere videatur; Si disquisitijs enucleare velis, illinc prestantissimarum rerum excellentem gloriam, illinc virtutum decus, illinc vitiorum turpitudinem, illinc calamitatum atrocem speciem, illinc admirabilium rerum naturas,